

Dünya Maden Haberleri

TÜRKİYE:

Millî Korunma Kanunu ve madenciligimiz

24 - 2 - 1940 tarihinde mevki mer'iyete giren Millî Korunma Kanununun madenciligimizi alâkadar eden kısımlarını aşağıya dercediyoruz:

Hükümet, maadın ve sanayi müesseselerini kontrol ederek icabı halinde programı kendisi tesbit edecek ve bu müesseselerin mamulât ve istihsallerini maliyet fiyatına yüzde muayyen bir kâr ilâve ederek satın alabilecektir.

Metruk, muattal veyahut natamam kalmış olan sanayi ve maadın müesseselerini münasip bir taviz mukabilinde işletilebilir hale getirecektir.

Hükümet, azamî istihsal elde etmek maksadile hususî işletmeleri birleştirebilecek veya kendisi işletebilecektir. Buna mukabil maden sahiplerinin maruz kaldıkları zararlar yine hükümet tarafından ödenecektir.

Mezkûr tedâbirden maada, kanunun mer'iyeti müddetince, icabı halinde maadın ve sanayi müesseselerinde is saati günde üç saat arttırılabilecektir.

Kömür havzamızın teşkilâtlandırılması

26 - 2 - 1940 tarihinde toplanan İcra Vekilleri Heyetince Ereğli - Zonguldak taşkömür havzasının istihsalini arttırmaya ve taşkömür satışlarını tanzime müteveccih aşağıdaki tedbirlerin alınması kararlaştırılmıştır:

1. Havzada ücretli iş mükellefiyetinin tatbiki.

2. Havza kömürleri satış birliğinin tesisi.
3. Havzada istihsalin tanzimi.
4. Kok stoku yapılması.

Millî Korunma Kanunuyla tesbit olunan tahsisattan yukarıdaki işlerin görülebilmesi için 250.000 liralık bir mütedavil sermaye ayrılarak Eti Bank emrine devrolunacaktır.

ARSIULUSAL:

Beynelmîlel kalay karteli

Londra'dan alınan son bir habere göre. Beynelmîlel Kalay Karteli, ihracat hisselerini 1940 senesinin nisan - haziran ayları için standard miktarın %80 ine indirilmesini kararlaştırmıştır. Kalay ihracat hisseleri 1940 senesinin ilk 3 ay için % 120 yi tutmakta idi. Binaenaleyh geçen devreye nazaran %40 nisbetinde bir tenkisat şayanı dikkattir.

Beynelmîlel cıva karteli

Avrupa'nın başlıca cıva müstahsilleri İspanya ile İtalya tarafından tesis edilmiş bulunan Avrupa cıva karteli «Mercurio Europeo» harice cıva satışlarını şimdiye kadar İsviçre acentası vasıtasile yaparken şubat 1940 başından itibaren kartel, yeni bir siyasete göre müşteri memleketlerle doğrudan doğruya temasa girme yolunu tercih etmiştir. Bundan dolayı İsviçre satış acentalığına ihtiyaç kalmamıştır.

İspanya hükümeti ile Fransa arasında imzalanan yeni ticarî anlaşmaya göre kartel, 1940 senesinin ilk yarısında Fransaya 15.000 şişe cıva ithal edecektir. Bundan maada 1939 senesinden daha teslim edil-

memiş 5.000 şişeyi gönderecektir. Sair memleketler ile imzalanan anlaşmaya göre Kartel tarafından Japonya'ya 11.000, İngiltere'ye 5 - 6.000 ve Sovyet Rusya'ya 3.000 şişe cıvanın teslimi icap etmektedir.

Beynelmilel izabe bürosu tesisi

Şubat 1940 bidayetinde Brüksel şehrinde Beynelmilel ham demir izabe bürosu «Comptoir des Fontes de Moulage» tesis edilmiştir. Büronun asıl sermayesi 500.000 belgadır ve Lüksemburg, Belçika ve Fransa demir müstahsilleri arasında taksim edilmiştir. Büronun asıl gayesi ismi geçen üç memleket arasında demir istihsalini ve piyasa vaziyetini tanzim olduğu gibi beynelmilel demir ticaretine nüfuz etmeğe müteveccihdir.

Beynelmilel petrol sergisi

Teknik petrol ekiplerini ihtiva eden Tulsa beynelmilel petrol sergisinin her zaman açık bulundurulmasına karar verilmiştir. Petrol sanayiinin inkişaf ve terakisine göre sergideki ekipler ve metodlar da yenileştirilecektir.

Petrol aramalarında her yeni metodu ve petrol sanayiinin bütün yeniliklerim sergide teshir etmek için W. G. Skelly'nin riyaseti tahtında bir heyet intihap edilmiştir. Azalar muhtelif memleketlerden olup sergide kendi memleketlerine ait yenilik numuneleri bulunduracaklardır.

ALMANYA:

Demir ve çelik istimalinin tahdidi

3-1-1940 tarihli ve 47 numaralı bir emirname ile bütün Büyük Almanya dahilinde aşağıda ismi gecen malzeme ve maulât için demir ve çelik kullanılması yasak edilmiştir: Her nevi soba ve fırınlar, (portatif asker sobaları dahil) sokak ıskara ve parmaklıkları, çöp sandıkları, benzin ve yağ kapları, yol gösteren veya sokak isim-

lerini taşıyan her nevi sütunlar, garajlar, ölçü ve bekleme odaları, telefon hücreleri, apteshaneler, ilân sütunları, petrol tank yerleri, su boruları, tabutlar, her nevi kapılar, kepenkler, bahçe pencere ve avlu parmaklıkları, ziraatte kullanılan erzak ve gıda siloları, tenekeler, su mahfazaları, nihayet heykeller, kabir haçları ve levhaları ile her nevi tezyin eşyası.

Bundan maada her nevi çelikten merdivenler, taban levhaları, çelik ısgaralar, yollar, her nevi sütun ve mesnetler, lâmba ve fener sütunları, lokomotif su muslukları, bagaj yerleri, kömür sandıkları, her nevi mutbak eşyası, ütü mesnedi, çiçek vazoları imali yasaktır.

Müstesna olarak gemi merdivenleri, su boru tamirâtı, röntgen mesnedi, ameliyat masaları, mektup ve kâğıt arabaları ile bazı tıbbî koltukların demir ve çelikten imâline müsaade edilmiştir. Mübrem hallerde Demir ve Çelik Dairesi tarafından yukarıda ismi geçen eşyanın demir ve çelikten imâline müsaade verilecektir.

Yeni terkibi petrol fabrikası

Dahilî petrol ihtiyacını kısmen temin maksadile hükümet, Ştettin'de senevî 350.000 ton petrol ve müştakları istihsali için büyük bir fabrika tesisine karar vermiştir. 1940 ortalarında inşasına başlanacak olan bu terkibi petrol fabrikasının 1941 senesinde istihsale başlayacağı ümit edilmektedir.

Terkibî petrol için iptidaî madde olarak Silezya'nın bitümlü şistleri ve petrol bakiyeleri kullanılacaktır. Fabrikada 3000 a-mele çalıştırılacaktır. Fabrikanın inşa ve tesisi 200 milyon marka mal olacaktır.

Kömürden fırça kılı

İ. G. Farbenindustrie firması tarafından teşkömürün tam bir sintetik ameliyesi neticesinde tabir-kıllara daha faik bir kıl nevi icad edilmiştir. Perluran veya P. C. - U kılları namı ile piyasaya çıkarılmış bu-

lunan bu kıl daha mukavim olmakla beraber istenilen uzunlukta ve kalınlıkta imâl edilebilmektedir. Aynı zamanda beygir kuyruğu, domuz kılı gibi sterilize ve temizleme ameliyesine tâbi tutulmasına da ihtiyaç göstermemektedir. Fiat itibarile de daha ucuza mal olan bu sentetik kılın büyük bir rağbet kazanacağı ümid edilmektedir.

AMERİKA B. D.

1939 da maden istihsali

Birleşik Amerika madenler bürosunun neşriyatına göre 1938 de 557.763 şort ton olan bakır istihsali 1939 da %30 fazlalaşarak 722.700 şort tonu bulmuştur. Senenin ilk aylarında az olan istihsal harbin son iki ayında tam kapasitesini bulmuştur.

En ziyade istihsal yapan Arizona, Utah, Montana, Nevada ve New Meksika'dır. Alaska, 1938 nihayetinde istihsalini durdurmuştur.

Boksit ve demir cevheri istihsali

Boksit istihsali 1938 de 311.000 tondan 1939 senesinde 369.000 tona yükselmiştir. Buna mukabil boksit ihracatı 1938 de 57.762 ton iken 1939 da 44.244 tona düşmüştür. Son senelerde memleketin alüminyum istihsalindeki kalkınma boksit ithalâtını artırarak 1938 de 456.000 tondan 1939 da 461.000 tona çıkmasına sebep olmuştur.

Aynı zamanda 1939 demir cevheri istihsalâtı 1938 yılına nazaran %82 nisbetinde bir tezayütle 41.830.000 tonu bulmuştur. Bu miktar 1930 senesindenberi kaydedilmeyen bir rekor teşkil etmektedir.

1938 de vasatı 2,81 doları bulan demir cevheri fiyatının 1939 da 2,90 dolara çıkması, 1939 istihsalinin kıymet itibarile evvelki seneye nazaran %100 artmış olmasını intaç etmiştir.

1939 da bakır endüstrisi durumu

1939 bakır endüstrisinde 1938 e nazaran

bazı ilerlemeler şayanı dikkattir. Bakır sarfiyatı 1938 e nisbetle %77 bir artış göstermiş ve 1929 senesindenberi ilk defa olarak bir rekor teşkil etmiştir. Yerli bakır cevheri izabesindeki tezayüt % 33 nisbetindedir. Musaffa bakır stoku 1939 senesi zarfında % 46 nisbetinde azalmıştır. Ham bakır stokundaki azalış % 12 yi bulmuştur. Buna mukabil ihracat 1938 e nazaran cüz'î bir şekilde azalmıştır. Diğer taraftan bakır cevheri ithalâtı % 25 nisbetinde artarak 1930 danberi koydedilmeyen bir yüksekliği bulmuştur.

1938 ve 1939 senesinin bakır endüstrisi durumu, aşağıda yazılı bir bilançoda tebarüz etmektedir: (Milyon libre hesabı)

	1938	1939
Sene basında stok	358	362
Memleketin bakır istihsali	1.584	1.992
Senevî musaffa bakır ithalâtı	3	35
Yekûn	1.945	2.389
Senevi ihracat	770	749
Sene nihayetinde stok	362	197
Yekûn	1.132	946

BELÇİKA;

Demir ve çelik endüstrisi

Belçika demir ve çelik endüstrisine son zamanlarda oldukça ehemmiyetli bir miktarda hariçten siparişler gelmektedir. 15 - 2 - 1940 tarihinde İngiltere tahminen 245.000 ton yarı işlenmiş demir ve çelik için müstacel bir sipariş vermiştir. Fransa yakında 1000 adet gaz vagonu teslim edilecektir. Şark memleketlerinden cenubî Afrika ve Kongo için traversler imâli berdevamdır. Belçika firmaları Siyam ve Brezilya hükümetleri tarafından açılan münakaşalara iştirak etmişlerdir. Bu yüzden Belçika ağır sanayii kapasitesinin %100 ü ile çalışmaktadır.

BULGARİSTAN:

Kurşun ve çinko madeni

Bulgaristanda yapılan son araştırmalar neticesinde memleketin Türkiye hududuna yakın bir mıntakasinda kurşunlu çinko yatakları keşfedilmiştir. Rodopski maden şirketine ait olan bu yatakların işletilmesi için bir Macar-Bulgar Anonim şirketi tesis edilmiştir. Merkezi Budapeştede bulunan «Metallochemia» şirketi tarafından cevher ayıklama tesisatı inşa edilmek üzeredir. Burada istihsal edilen kurşun ve çinko cevheri Macaristana sevkedilecek ve orada izabeye tâbi tutulacaktır.

DANİMARKA:

Lignit yatakları ve işletmelerinin devletleştirilmesi

Memleketin lignit yataklarından tam bir istifade maksadile Ziraat Nezaretinin bir projesi üzerine bazı lignit yataklarının devletleştirilmesi derpiş olunmaktadır. Bu meselenin tetkiki için dokuz azadan ibaret bir encümen ihdas edilmiştir. Bu encümen münferit işletmelerin istihsal imkânlarını, ocakların içinde ve dışında olan makine, münakalât ve sair tesisatın demirbaş mevcudunu tetkik ederek işletmenin devletleştirmeğe elverişli olup olmadığı hakkındaki fikrini nezarete arzedecektir. Bu raporlara istinaden nezaret, işletmenin tamamen veya muvakkat devletleştirme meşalesini kararlaştıracaktır.

Hükümetin salâhiyetnamesine göre Ziraat Nezareti memleket dahilindeki lignit ticaretini devletleştirmeğe mezundur. Bundan maada lignit ocaklarına lüzumunda kredi vermek ve teşkilâtlarında bazı değişiklikler yapmak hakkını da haizdir.

Devlet mahrukat heyetinin fikrine göre bazı lignit işletmelerinin hususî ellerden satın alınması için ilk sırada 1 milyon kro-

na ihtiyaç vardır. Bundan maada bazı ocakların tesisatı için 500.000 Kr. ve işletme sermayesi olarak da yine 500.000 Kr. tahsisat verilmelidir.

FİNLANDİYA:

Bakır istihsalı

İngiltere hükümetinin deniz abluğasına başladığı gündənberi, Almanya bakır ihtiyacını Avrupadan, bilhassa Finlandiyadan tedarik etmek gayesini gütmektedir. Finlandiya bakır istihsalı son senelerde azamî derecesini bulmuştur. 1909 senesinde keşfedilen bakır madenleri ancak son senelerde işletmeye konulmuştur. 1937 senesinde 351.000 ton bakır istihsal eden Devlet kontrolü altındaki kumpanyanın istihsalı 1938 senesinde 352.000 tonu bulmuştur.

1938 senesinde Finlandiya bakır izabehaneleri tam kapasite ile çalışmıştır ve 30.000.000 ton ihtiyatı olan bakır cevheri yataklarından 800.000 ton konsantre bakır istihsal edilmiştir. Bakırlı pirit cevheri muhteviyatı %4-5 bakır, %28 demir, %27 sülfür ve az miktarda da çinko, nikel ve kobalt ihtiva etmektedir.

Ötedenberi Almanyaya bakır ihracatı yapan Finlandiya 1935 senesinde de 56.448 ton bakır göndermiştir. Fakat 1935 senesinden sonra bu ihracat yavaş yavaş azalmış ve 1938 de büsbütün kesilmiştir. Aynı sene Almanya bakır ihtiyacının %50 sini İngiltere ve Fransadan temin etmişti.

1938 de yeniden Almayaya ihracat yapımağa başlayan Finlandiya, o senenin ilk 8 ayında 136.912 ton ve 1939 un ilk 8 ayında da 103.432 ton bakır sevketmiştir.

FRANSA:

Çelik imalinde yeni bir icat

Fransanın şimal ve şarkında bulunan çelik fabrikaları teşkilâtı çelik imâlinde dikkate şayan yeni bir icad yapmıştır. Bu yoldaki tecrübeler birkaç zamandanberi «Valenciennes» fabrikalarında cereyan etmekte idi. Tomas çeliği istihsalinde kullanılan ve Perrin namile malûm olan bu usul Tomas fırınlarında elektrik veya martin çeliklerine mukabil bir çelik imaline imkân vermektedir. Yeni çeliğin ismi Ugiperval'dir. Harp devamınca bu çeliğin patenti, millî müdafaa emrine bırakılmıştır. Yeni çeliğin istihsaline maksadile fabrikaların tesisatında bazı değişiklikler yapılmış ve bunun için 50 milyon frank sarfedilmiştir.

Hurda demir ve çeliğin toplatılması

Fransa Millî Müdafaa Nazırlığının bir emirnamesine istinaden bütün Fransa şehir ve kasabalarında hurda demir ve çelik toplatılması muvaffakiyetle cereyan etmektedir. Bu işle polis, ticaret odaları ve mektep muallimleri tavzif edilmiştir. Hükümet tarafından mubayaa narhı olarak beher 100 Kg. a 150 frank tesbit olunmuştur.

Alüminyum endüstrisinin tevsii

Hafif madenlerden alüminyum tayyare imâlinde büyük rol oynadığından, Fransanın alüminyum endüstrisi %100 bir kapasite ile çalışmaktadır. Memleketin 1939 alüminyum istihsaline 1938 e nazaran %15 nisbetinde bir artış kaydetmektedir, buna rağmen dahilî ihtiyaç tamamen temin olunamamaktadır. Binaenaleyh Pechiney ve Ugine alüminyum konsernleri istihsalâtı artırmak için mühim tedbirler almışlar. 1939 da 50.000 ton olan izabehanelerin kapasitesi 1940 senesinde 60.000 tona çıkarılacaktır.

Devletin teşebbüsü ile yakında «Soc,

metall. de Gerzot» tesis edilerek alüminyum istihsaline yeni bir hız verilmiş olacaktır.

HİNDİSTAN:

Madencilik terakkisi

Avrupa harbi yüzünden metal revacı ve fiyatlarının yükselmesi, Hindistanın Hollanda mensup kısmında da maden arama işlerini teşvik etmektedir. Malili civarında keşfolunan zengin demir cevheri yataklarının işletilmesine girişilmiştir. Bundan maada harp malzemesi için büyük ehemiyeti haiz nikel yataklarının istismarı yolunda gereken tedbirler alınmıştır.

Talî derecede Loewoe'da bulunan Kobalt, krom, manganez cevherleri ile, Boeton, Laiwaci ve Poso civarındaki maden zuhuratlarının tetkikine başlanmıştır.

Başlıca demir cevheri yatakları Towoeti gölü civarındaki 67.000 hektarlık bir sahada bulunmaktadır. Cevherin demir tenörü %50,5 i ve nikel muhteviyatı ise %0,38 i tutmaktadır.

Wilhelmina ve Tangga şelâlelerinden bilistifade memlekette büyük bir alüminyum fabrikasının tesisine girişilmiştir. Fabrikasının senevî kapasitesi 7500 ton alüminyum olacaktır.

HOLLANDA:

1939 da taşkömür istihsal ve ticareti

Hollandanın 1939 senesi taşkömür istihsalâtı 12.860.000 tona baliğ olmuştur. Bu miktar 1938 istihsaline nazaran cüz'î bir artış göstermektedir.

Hollandanın kömür ihracatına gelince, 1938 senesinde 5.180.000 tonu bulan ihracat 1939 da 3.290.000 tona inmiştir. Kok ihracatı ise 2,17 milyon tondan 2,30 milyon tona

yükselmiştir. 1939 senesinin mahrukat ihracatı kıymet itibarile 57,8 milyon florini bulmuş ve 1938 senesine nazaran 8,15 mil. florin noksan olmuştur. İhracatın azalmasına harp yüzünden deniz seyrüseferindeki bazı müşkülât sebep olmuştur.

İNGİLTERE:

Metal istihsal ve istihlâki

İngilterenin 1939 senesi metal istihsalinde 1938 yılına nazaran fazla değişiklik yoktur. Bakır istihsali 1938 e nisbetle 600 tonluk bir tezeyüde aşağı yukarı 5.000 tonu bulmuşken, kurşun istihsali bir parça azalışla 10.000 tona düşmüştür. Buna mukabil çinko istihsali 1938 e nazaran 4000 ton bir artışla 60.000 tona çıkmıştır. Kalay istihsali ise ancak 1700 tona baliğ olmuştur. Alüminyum istihsali de 25.000 tonu bulmuştur.

Eylül ayından itibaren harp vaziyetinde bulunan İngilterenin hazırlık zamanlarındaki metal sarfiyatına gelince 1938 senesine nazaran 1939 da oldukça bir artış mevcuttur. 1938 de 258.800 tonu bulan bakır istihlâki 1939 da 290.000 tona çıkarak % 12 nisbetinde çoğalmıştır. Kalay istihlâki 18.290 tondan 1939 yılında 26.000 tona ve çinko sarfiyatı 211.700 tondan 235.000 tona yükselmiştir. Buna mukabil kurşun istihlâkinde cüz'î bir azalış kaydedilmektedir ve sarfiyat miktarı 1938 de 389.000 ton iken 1939 da 385.000 tona inmiştir. Alüminyum sarfiyatı ise 90.000 tona baliğ olmuştur.

İRAN:

Yeraltı servetlerini işletme kanunu

İran Meb'usan Meclisi Sanayi ve madencilik nezareti tarafından takdim edilmiş olan yeraltı servetlerinin işletilmesine dair kanun projesini kabul ve tasdik etmiş-

tir. Bu kanun 48 münferid maddeden ibaret olup maden plânı, kuyu, galeri, vantilyasyon, madenlerde tenvirat gibi meseleleri etraflıca tanzim etmektedir. Yeni kanunun asıl maksadı maden kazaları ile mücadele ve istihsalin artmasını teşviktir. Her maden sahibi veya umum müdürü, bütün istihsalât, imrarat ve stoklar hakkında Maden Nezaretine senevî bir rapor vermekle mükellef tutulmuştur. Lüzumunda Maden Nezareti münferid madenleri Devlet kontrolü altına almağa salâhiyettardır.

İSPANYA:

Cıva istihsali artıyor

Sivil harp seneleri zarfında ehemmiyetli bir şekilde gerilemiş olan El - maden cıva yatakları istihsalâtı 1939 senesinde oldukça bir inkişaf kaydederek, birincikânun 1939 ayında 12.000 şişeyi bulmuştur. Bu miktar, son senelerin istihsalinde büyük bir rekor teşkil etmektedir, çünkü evvelki yılların en yüksek senevî istihsal miktarı 75.000 şişeyi aşmamakta idi.

Sivil harp esnasında 11 ve 13 numaralı kuyular hasara uğradığından El - maden yataklarının bir kısmı metruk bırakılmıştı. 1939 ortalarından itibaren bütün madenler, muntazam bir vaziyete getirilerek istihsalin normal bir şekilde cereyanı temin edilmiştir.

Ehemmiyetli bir döviz kaynağı olan cıva madeni yalnız birincikânun 1939 zarfında memlekete 14 milyon peset bir varidat temin etmiştir.

Demir cevheri ve kömür istihsali

İspanyanın demir cevheri madenlerinden Viskaya işletmelerinin 1930 senesinde 2,3 milyon tona baliğ olan istihsalâtı sivil harp yüzünden 1937 de senevî 750.000 tona inmişti. 1938 senesinde Viskaya madenle-

rinde normal vaziyetin avdetinden sonra senevî istihsal 1,8 milyon tona çıkmıştır. Harp esnasında yollar ve köprülerin kısmen tahrip edilmiş olması 1938 istihsalinin inkişafına engel olmuştur.

1939 senesinde, ağustos ayma kadar az çok normal bir halde çalışmağa geçebilmiş olan İspanya demir cevheri madenleri bu defa da Avrupa harbi başından itibaren deniz seyrüseferindeki müşkülât yüzünden istihsallerini tahdide mecbur kalmışlardır. Harbin ilk aylarında Melilla'dan Rotterdam'a olan navlun 10 şilingden 55 şilinge ve Bilbao'dan Rotterdam'a 7 şil. den 40 şilinge, yani 5 - 6 misli yükselmiştir.

İspanyanın 1939 senesi demir cevheri istihsalâtı 1.670.412 tonu bulmuştur. Bu miktarın %42 sini kavrulmuş cevher (karbonat) ve % 58 ini hematit teşkil eder. Binaenaleyh 1938 senesinin vasatî aylık istihsali 151.000 ton iken, 1939 - in aylık vasatîsi aşağı yukarı 140.000 tondur. Son aylarda ihracatın güçleşmesi, bazı madenlerde stokların artmasına ve istihsalin tahdidine sebep olmuştur.

İngiltere ile İspanya arasındaki mukavelenameye göre İngiltere senevî 500.000 ton demir cevheri ithal edecektir. Fransa'ya Riff cevherinden senevî 365.000 ton satılacaktır. İspanyanın dahilî cevher sarfiyatı ise nisbeten zayıftır. Bundan dolayı memleketin demir cevher stokları artmak üzeredir.

İspanya kömür istihsalâtı 1939 senesi başında aylık vasatî 368.000 taşkömür, 31.000 ton antrasit ve 15.000 ton liğnitten ibaret iken, ikinciteşrin ayındaki istihsaller 596.000 ton taşkömür, 77.000 ton antrasit ve 29.000 ton liğniti bulmuştur. Taşkömür istihsali 1930 seviyesine düşmüştür. Yeni alınan tedbirler neticesinde 1940 senesinde İspanyanın kömür ihtiyacının dahilî istihsalden temin olunması ümit edilmektedir.

İSVEC;

Maden işletme plânları

İsveç maden mütehassısları 1938 senesindenberi harp ihtiyacı olarak demirden başka metallerin istihsalini de fazlaştırma imkânlarını aramaktadırlar. Bu hususta neşredilen rapora göre İsveç 1935 - 37 istihsalinden 9.000 ton fazla bakır ve 15.000 ton fazla kurşun istihsal edebilecektir.

İsveçte çok ümit verici maden yataklarının işletmeğe açılacağı tahmin edilmektedir.

İTALYA;

Taşkömür kıtlığı ve kömür ithalâtı

İtalya Devlet demir yolları Almanyadan kömür ithalâtı için 6.000 vagon tahsis etmiş olmasına rağmen kış aylarında havaların fenalığı yüzünden kömür sevkiyatı bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bundan dolayı memleketin bazı kısımlarında mahruk ktlığı baş göstermektedir.

İtalya makamlarında daha beş - altı ay kömür mahrumiyeti çekilmeyeceği iddia edilmekle beraber, İngilterenin, Alman kömürünü harp kaçağı addetmesi ve kömür almağa giden İtalya vapurlarının boş dönmelerinden dolayı bu durumun bütün memlekete yayılacağı şüphesizdir.

İtalya, harp başındanberi, yani eylülünden itibaren dört ay zarfında cem'an 3.250.000 ton taşkömür ithal etmiştir. Bu miktar 1938 senesinin aynı aylarındaki ithalâta nazaran %10 nisbetinde bir tenakus kaydetmektedir.

Bakır eşya millî müdafaa emrinde

1939 nihayetinde neşredilen bir resmî tebliğde memleket dahilinde hususî eşhas ve müesseseler elindeki iki kiloyu aşan bütün bakır mevcudunun gerek külçe, gerek mutbak eşyası ve gerek heykel, 15 gün

zarfında belediyelere bildirilmesi istenmektedir. Belediyeler, kaza ve nahiye müdürleri tarafından toplanacak bütün bakır eşya, Millî Müdafaa ve Harp İktisadiyatı Komiserliğine teslim olunacaktır.

Hususî ellerde bulunan ve 200 kiloyu aşan demir ve çelik bakiyelerinin de hükümetin emrine amade tutulması da ayrı bir emirname ile ilân edilmiştir. Bakır ve hurda demir ve çelik fiatları korporasyon hazırlığı tarafından tesbit edilecektir.

Ecnebi kömür ve kok meselesi

İtalya nazırlar heyetinin yeni bir kararına göre 1940 - 41 kışında ev, hususî ve resmî daire binaları teshinatı için ecnebi menşe'li taşkömür ve kok kullanılması yasak edilmiştir. Aynı zamanda havagazı fabrikalarının kömür sarfiyatı da tahdit edilmiştir.

Arnavutluk petrol istihsalı

İtalyadan gelen habere göre Arnavutluk Devoli petrol kuyularının aylık istihsalı 19.000 tonu bulmaktadır.

Mezkûr petrol sahaları için verilen tahsisat miktarı 40 milyon lirete baliğ olmaktadır. Sayısı 580 den 3.000 e çıkarılacak kuyuların derinlikleri icabı halinde 800 metreden 2.200 metreye kadar arttırılacaktır. Son istikşaf petrol sahasının 700 hektar ve petrol mevcudiyetinin de 12.000.000 ton olduğunu göstermiştir.

Mezkûr petrol sahası «Vaiguras» dan «Berat» a, «Berat» tan «Elbasan» a ve «Elbasan» dan da «Tiran» a imtidat etmektedir. Petrol mevcudiyeti muhtemel olan «Kozara» ve «Pathos» da da araştırmalar yapılmaktadır.

Kömür ve lîgnit istihsalinin artması

İtalyanın 1939 yılı taşkömür istihsalı 1.930.000 tonu bulmuştur. Bu miktar 1938 yılı istihsaline nazaran %42 nisbetinde bir tezayüd kaydetmektedir. Lîgnit istihsalindeki artış %25 i bulmuş ve 1939 istihsal

miktar 1.060.000 tona çıkmıştır. Aynı zamanda aşağı yukarı 100.000 ton antrasit istihsal edilmiştir. Hükümetin alacağı tedbirlerle 1940 senesinde lîgnit istihsalinin 2,5 milyon tonu bulacağı hesaplanmıştır.

JAPONYA:

Taşkömür istihsalâtı artıyor

Japonyanın taşkömür istihsalâtı Korea ve Formosa adası dahil olmak üzere 1939 senesi zarfında 54,5 milyon tonu bulmuştur. Bu miktar 1938 senesi istihsaline nazaran 1,5 milyon ton veya %3 nisbetinde bir tezayüd kaydetmektedir. 1939 istihsalı 1932 senesi ile mukayese edilirse % 80 nisbetinde bir artış şayani dikkattir. İstihsal artışı yalnız Japonyanın ana adalarına münhasır kalmayıp Formosa ve Korea için de muteberdir. Son seneler zarfında Korea'nın umumî kömür istihsalindeki hissesi 2,3 milyon ton olarak hesap edilmektedir.

KANADA:

Maden istihsalâtı artıyor

Yüksek Komiserliğin son bir tebliğine göre memleketin 1939 bakır istihsalı 1938 e nazaran 17.500 ton artarak 303.351 tona çıkmıştır. Nikel istihsalindeki tezayüd % 7 nisbetinde olup 1938 de 105.286 şort tondan 1939 yılının istihsal miktarı 113.545 şort tonu bulmuştur. Buna mukabil platin istihsalâtı aşağı yukarı aynı seviyede kalarak cem'an 292.000 onza baliğ olmuştur. Her üç maden Froot cevherinden elde edilmekte ve Beynelmîlel Nikel şirketi tarafından işletilmektedir.

Kanadanın 1939 senesi altın istihsalı 1938 e nazaran %8 nisbetinde artarak 5,046 milyon onza çıkmıştır. Gümüş istihsalı ise 23 mil. onz tahmin edilmektedir.

Memleketin demir ve çelik istihsalâtına gelince 1938 senesinde 705.427 ton yerine 1939 da 756.182 ton ham demir ve 1.155.190 ton yerine de 1.384.827 ton ham çelik istihsal edilmiştir. Maamafih demir halitalarının istihsalı de 55.926 tondan 1939 yılında 75.238 tona yükselmiştir.

MACARİSTAN:

Mahrukat sanayii ve devlet kontrolü

Macaristan Sanayi Nazırlığının 27-1-1940 tarihli bir emirnamesi ile memleketin mahrukat istihsal ve istihlâki Devlet kontrolü altına alınmıştır. Bu maksatla nezarete tâbi bir mahrukat teşkilâtı tesis edilmiştir. Bu teşkilâtın esas vazifeleri memleket dahilinde bulunan bütün kömür stoklarının tesbiti, istihsalin murakabesi ve toptan kömür, kok, briket, katran, zift ve ağaç kömürü ticaretinin umumî sevk ve idaresi olacaktır.

MISIR:

Petrol aramaları

Son gelen haberlere göre petrol vergisi artırılmış olup 1 galon petrol, müstehlike 1 şilin 9 peniye mal olmaktadır. Gaz yağı ev ve makine işlerinde pek fazla kullanıldığından Mısır'da günün en mühim meselesi halini almıştır. Mısır, ihtiyacının ancak üçte birini istihsal edebildiğinden, gaz yağı fiatları da birdenbire yükselmiştir. Harpten evvel 1 şilin 9 buçuk peniye satılan 4 galonun fiatı ikincikânun sonunda 3 şiline çıkmıştır. Harbdenberi yerli petrol istihsalini arttırmak ümidi de büsbütün kesilmiş ve Kahire, İskenderiye arasında, Vadii Natrum'da yapılan araştırmalardan da bir netice alınmamıştır. Muvaffakiyetli bir netice veren petrol aramasının yalnız Rasgharip kuyuları olduğu anlaşılmıştır.

Diğer bir habere göre Mısır hükümeti İskenderiye'de bir tasfiyehane inşası ve burada Irak boru hattı ile nakledilecek Hayfa petrolünün tasfiyesi imkânlarını aramaktadır. Maamafih bu haber henüz teyyüd etmiş değildir.

NORVEC:

Mahrukat işi devlet elinde

26-1-1940 tarihinde toplanan devlet şûrası bir «mahrukat temin encümeni» ihdas etmiş ve bu encümeni memleketin mahrukat meselesini halletmek, buna ait kanun projeleri hazırlamak ile tavzif eylemiştir.

Encümenin tavsiyesi üzerine Levazım Nazırlığı nezdinde bir mahrukat bürosu tesis edilecek, dahilî mahrukat işlerinden maada bu büroya taşkömür ve kok ithalâtı meselesi de nakledilecektir.

Yeni teşkilâtın kurulması ile odun ve turp bürosu mülga addolunmuştur.

Encümen, ilk tatbikat cümlesinden olarak aile başına kömür sarfiyatını tahdit etmiştir. Her ev ayda ancak yarım ton kömür sarfetmeğe mezundur.

ROMANYA:

1939 petrol endüstrisi

1936 senesindenberi tedricen azalan Romanya petrol istihsalı 1939 senesinde de 1938 e nazaran % 5,6 nisbetinde bir tenakus kaydetmektedir. 1938 yılında 6,61 milyon tonu bulan istihsal 1939 senesinde 6,24 milyon tona inmiştir. Bu miktardan 1,784.750 tonu dahilde sarfedilmişken, 4.177.571 tonu ecnebi memleketlere ihraç edilmiştir. 1939 senesinde memleketin dahilî sarfiyatı % 6,6 nisbetinde bir tezyüüd gösterdiği halde Romanyanın 1939 petrol ihracatı 1938 senesine nazaran 317.191 ton veya % 7.1 nisbetinde azalmıştır.

Aynı zamanda 1939 senesinin sondaj ameliyesinde de bir gerileme şayanı dikkattir. 1938 yılında cem'an 288.000 metre yeni sondaj yapılmışken 1939 da foraj veya sondajın metre yekûnu 255.000 e inerek % 11,5 nisbetinde bir tenakus göstermektedir.

Tasfiyehanelerin faaliyetine gelince 1939 yılında 5.454.056 ton petrol tasfiye edilmiştir. Bu miktar 1938 yılma nazaran % 6,2 nisbetinde bir gerileme kaydetmektedir.

Altın istihsalı artıyor

Romanya 1938 yılında 2269,12 kg. altın istihsal etmişken 1939 senesinde 252 kg. bir tezayüdle istihsalini 2509,94 kg. a çıkarmıştır. Bu altın hükümetin emri üzerine Romanya millî bankasına teslim olunmuştur. Altın mubayaa narhı ihracat fiatlarına nazaran çok aşağı olduğundan dolayı Romanya altın müstahsilleri birliği mubayaa fiatlarının yükseltilmesi hakkında Maliye Nezareti nezdinde bir teşebbüste bulunmuşlardır.

Petrol ve metal komiserlikleri

Petrol sanayiindeki gerilemenin önüne geçmek maksadile petrol komiserliği ihdas edilmiştir. Petrol komiserliğinin asıl vazifesi istihsalâtı teşvik, araştırma ile sondaj faaliyetini artırma ve umumî petrol endüstrisini murakabeden ibarettir. Komiserlik bilhassa dahilî ihtiyacı temin ve müstahsillerle müstehlikler arasında bir koordinasyon husule getirerek petrol ticaretinin tanzimi meselesi ile meşgul olacaktır.

Bundan başka aynı hedefleri istihdaf eden metal endüstri ve zahire komiserlikleri de tesis edilmiştir.

SOVYET RUSYA:

1939 da jeoloji enstitüsü faaliyeti

1939 senesinde Leningrad Jeoloji Enstitüsü 107 araştırma heyetini muhtelif mın-

takalara göndermiştir. Şimdiye kadar elde edilen neticelere göre Altay dağlarında iki volfram yatağı tesbit ve bir kaç bakır, kurşun ve çinko zuhuratına tesadüf edilmiştir. Kırgızistan arazisinde torium, volfram ve molibden yatakları keşfedilmiştir. Uzak Şarkda kurşun cevheri ve Uralda mühim nikel zuhuratı bulunmuştur.

Yeni keşfedilen 79 kadar yanmaya elverişli maddeler zuhuratından Kenderlik civarında bulunan bitümlü şist yataklarının umum ihtiyatı 1,5 milyar tona balığ olduğu tesbit edilmiştir. Bundan maada Turusanski mıntakasında ve Tunguska nehri civarında petrol kaynaklarına tesadüf edilmiştir.

Platin yerini tutan halita

Moskova fabrikalarından «Plâtinpribor» fabrikası krom, alüminyum ve çelikten müteşkil bir halita icad etmiştir. Bu halitanın fırınlarda şimdiye kadar kullanılan platin aksamı yerine istimale elverişli olduğu tecrübe ve tetkiklerle teyid olunmuştur.

Bu halitanın icadı ile yüksek teshinlere müsait aksamın daha ucuza imâl edilebileceği, krom cevherine olan talebi arttırarak fiatların istikrarında da rol oynayacağı beklenilmektedir.

1939 da ağır endüstri vaziyeti

Sovyet Rusya'nın Yüksek Plân Dairesine göre 1939 senesi ağır endüstrisi 1938 e nazaran vasatı olarak % 14,7 nisbetinde bir inkişaf kaydetmiş olmalı ve umum istihsalât kıymet itibarile 1938 de 84.103 milyon rubleden 1939 da 96.462 milyona rubleye çıkmış bulunmalıdır.

Son alınan istatistiki malûmata göre Sovyet Rusya'nın 1939 senesi taşkömür istihsalı 1938 e nazaran % 9,2 nisbetinde ve petrol endüstrisi- % 4,8 nisbetinde bir tezayüd göstermektedir. Demir ve çelik sanayiindeki artış nisbeti % 4,7 iken gayri

hadidi maden istihsalinde 1938 e nazaran tezeyüd % 14,1 i bulmuştur.

1939 yılı taşkömür istihsali

Sovet Rusya taşkömür istihsali 1937 senesinde cüzî bir gerilemeden sonra yine artmağa yüz tutmuştur. 1937 senesi istihsali 104,5 milyon iken 1938 de 113 milyon tona çıkmıştır. 1939 yılı istihsali ise 1938 e nazaran % 9,2 nisbetinde veya 10,4 milyon ton artarak 123,4 milyon tonu bulmuştur.

Kömür istihsalini arttırmak için ağır endüstri halk komiserliği makineleştirme ve rasyonalizasyon gibi bazı tedbirler almıştır. Aynı zamanda 1939 senesi zarfında maden amelelerinin kadınları da işletmelere celbedilmiş ve müsabaka çalışmaları ihdas edilmiştir.

ŞİLİ:

Kömür ve çimento istihsalinin devletleştirilmesi

Son zamanlarda memlekette hissedilen taşkömür kıtlığı yüzünden bir çok endüstri branşları faaliyetlerini tahdid etmek mecburiyetinde kalmışlardır. Devlet demir yolları kâfi miktarda kömür tedarik edilmediği takdirde seyrüseferlerini azaltmaya mecbur olacaktır. Taşkömür istihsali ihtiyaca tekabül etmediğinden bir kaç çimento fabrikası kapatılmış ve memleketin inşaat işleri durmuştur. Neticede binlerce amele açıkta kalmıştır.

Bundan dolayı hükümet maden kömürü endüstrisi ile çimento fabrikalarını devletleştirmek fikrindedir.

YUGOSLAVYA:

Bor madenleri

Fransa sermayesi ile çalışan Yugoslavya meşhur bakır madenleri 1939 senesi zarfın-

da 41.657 ton ham bakır istihsal etmiştir. Bu miktar 1938 e nazaran cüzî bir artış kaydetmektedir, çünkü 1938 senesinde 41.321 ton ham bakır imrar edilmişti. Madenin elektrolitik bakır istihsalâtı 1939 senesinde 12.416 tona baliğ olmuştur. İstihsal plânına göre aylık elektrolitik bakır istihsali asgarî 1000 tonu bulmalıdır. İkinci teşrinde 1159 ve birinci kânunda 1112 ton elektrolitik bakır istihsâl edilmiş bulunmaktadır.

Yeni bir kömür şirketi tesisi

Kömür ithalâtının harb yüzünden güçleşmesi ve memleket dahilinde hissedilmekte olan kömür kıtlığı Yugoslavya hükümetinin jeolojik araştırma faaliyetini teşvik ve teksif etmesine sebebiyet vermiştir. Şimdiye kadar metruk lignit yatakları faal bir surette işletilmiye başlanmıştır. Memleketin kömür ihtiyacını temin maksadile Belgrad şehrinde bir milyon dinarlık sermaye ile Podunavsko kömür şirketi tesis edilmiştir. Hükümet kontrolü altında çalışacak olan bu şirketin asıl vazifesi her nevi mahrukat, kömür ve petrol ithalâtını ve bunların memleket dahilinde taksimatını başarmaktan ibarettir.

YUNANİSTAN:

Petrol aramaları

Epir'de geniş mikyasta petrol aramalarına devam edilmektedir.

Mühim bir safhaya girmiş bulunan ilk tecrübelerin çok muvaffakiyetli neticeler vereceğine inanılmaktadır. Maamafih geçen sonbaharda keşfolunan petrol mevcudiyeti hakkında azamî ketumiyete riayet edilmektedir.

Petrol sahasında jeolojik araştırmalar yapmak üzere gelmiş olan 17 Amerikalı mütehassıs Teksas'a avdet etmişlerdir.